

VaaliJala
S♥dämellä **115 vuotta**

Perheiden kanssa työskentely vaativissa,
kompleksisissa tilanteissa ja millaista
osaamista niissä on tarvittu

Maarit Rantakurtakko, KM, YTM
Minna Moilanen, sosionomi YAMK

VaaliJalan lasten ja nuorten kuntoutus

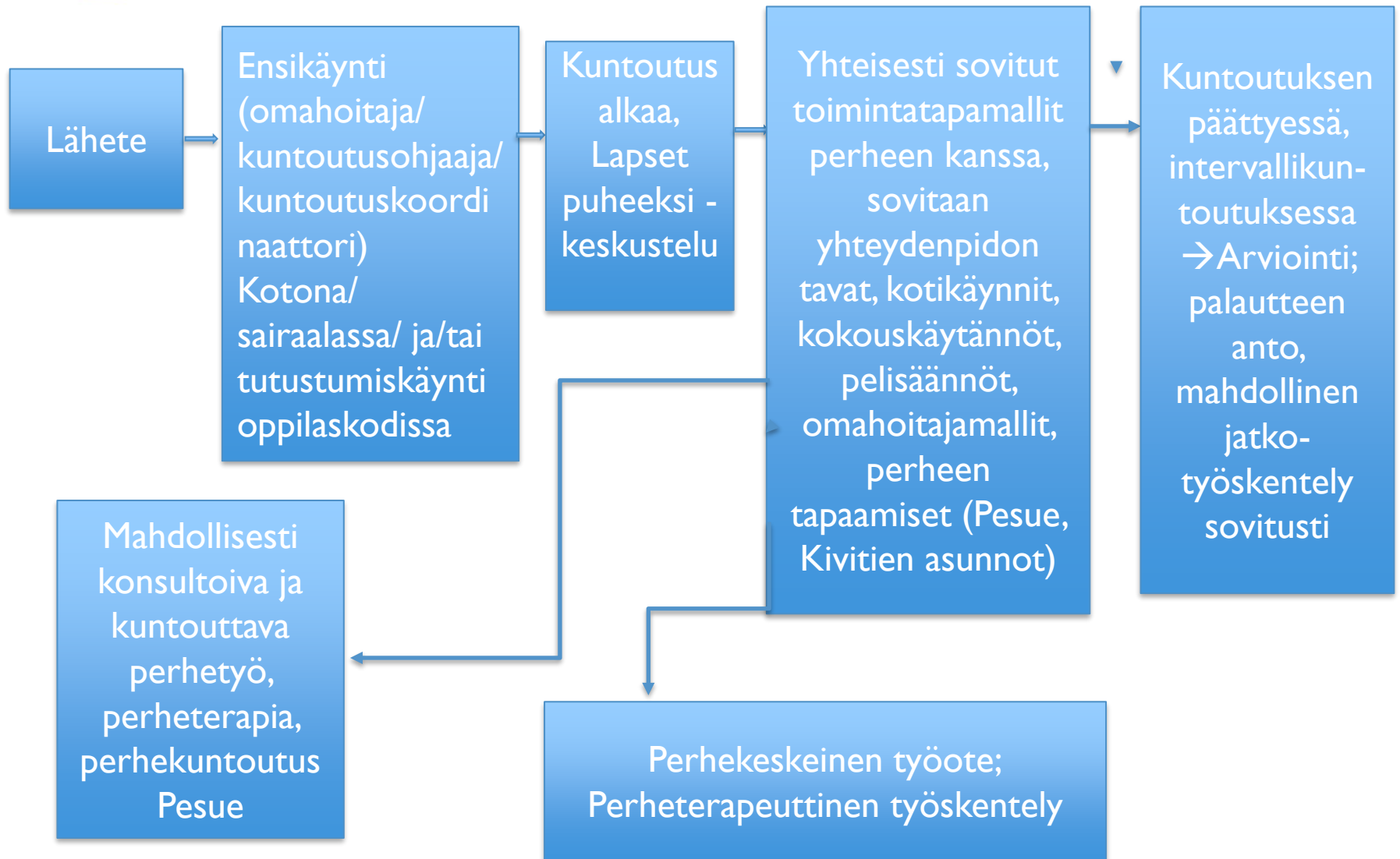
- Pitkä historia vaativan erityisen tuen lasten ja nuorten kuntoutuksesta
- Vuonna 2010 ap. 51 → 2012 oppilaskodeiksi
- Vuonna 2021 ap. 81 → 26 alaikäistä jonottaa läheteellä (erikoissh, vammaispalvelut, lastensuojelu), lähetejono pitkä, yksiköt täynnä, joutuu jonottamaan kuntoutukseen
- Lasten ja nuorten tilanne huonontunut, diagnooseja 5-10, useita sijoituspaikkoja, koulupudokkuutta, lastensuojelun tarvetta, vaativan erityisen tuen tarvetta, psykiatrasta ja psykososiaalista kuntoutusta (ei kv-diagn. välttämättä)
- Kuntoutus vaatii moniammatillista osaamista
- Myös intervallikuntoutusta perheiden tukemiseksi
- Perheiden osallisuus ja halukkuus osallistua kuntoutukseen on lisääntynyt valtavasti viime vuosina

Kompleksiset tilanteet

- Perheiden kanssa huomioita, kuntoutukseen ja lastensuojeluun tuleminen on perheelle raskas ja kompleksinen tilanne
- Perheissä pitkittyneet tilanteet, kauaskantoisia, yli sukupolvisia rasitteita (työttömyys, väkivalta, päihteet, mielenterveysongelmat)
- Perheissä erityisen tuen tarvetta (myös vanhemmilla) ja sairauksia (psyk+som) → vuorovaikutustaidot
- Vanhempien omat kiintymyssuhdeongelmat, traumat ja taustat vaikuttaa (ovat syvällä, eivät tule välttämättä esille)
- Perheen taloudellinen tilanne, köyhyys, rahankäytön priorisointi (ei aina)
- Kulttuurierot (siisteys, tavat, yhteiskunnan pelisäännöt, arjen struktuurit jne.)
- Perheet monimuotoisia (monenkertaiset uusioperheet, suurperheet)
- Eroperheet (tulehtuneet, pitkittyneet tilanteet)
- Adoptioperheet, sijaisperheet
- Perheen keskeiset ristiriidat ja vaikeudet sisaruussuhteissa
- Lasten kiintymyssuhdeongelmat, käytöksen ongelmat, sairaudet

Kehittämistä vaativia asioita perheiden näkökulmasta

- Monialainen yhteistyö laaja-alaista: lastensuojelu, sosiaalityö, perhetyö, vammaispalvelut, erilaiset terapiat; voi olla paljon tukitoimia, toimivat erillisesti, yhteinen palveluohjaus, koordinointi mm. saattaa puuttua
- Tukitoimet jäsentymättömiä, toisaalta tarvittavia palveluita ei anneta säästösyistä (kertovat perheet)
- Palveluohjaus; tieto ei kulje toimijalta toiselle tai sitä ei ole
- Työntekijät vaihtuvat palveluissa, kukaan ei tiedä välillä mistään
- Perhe ei ole suostuvainen yhteistyöhön, ei näe asioita eikä avuntarvetta tai on huonot kokemukset aiemmasta yhteistyöstä
- Pitkittyneet palvelut, palveluista ei apua tai ovat olleet syyllistäviä

Perheiden kanssa työskentelyssä tarvittava osaaminen Vaalijalassa

- Lapset puheeksi- menetelmä sekä perhearviointi (Mieli ry)
 - Lapset puheeksi -menetelmä on tukenut työskentelyä perheen arjessa ja sen strukturoinnissa ja mikä tärkeintä, se on lisännyt yhteistä ymmärrystä perheen tilanteesta ja voimavaroista
- Huolen puheeksi oton taitoja → kasvatusyhteistyön luominen
- Tietoja lapsen kasvusta, kehityksestä, perheiden kanssa tehtävästä työstä
- Yksiköissä Hyvän kohtelun suunnitelma (lastensuojelulaki), käydään läpi lapsen/nuoren/hänen vanhempiensa kanssa hänen tullessaan kuntoutukseen
- Lasten ja nuorten RAI-arviointi, eri kuin aikuisilla (ns. Symppis)
- Henkilöstöllä oltava tuore rikosrekisteriote

Perheiden kanssa työskentelyssä tarvittava osaaminen Vaalijalassa (jtk)

- Autismi- ja nepsy osaaminen
- Vaalijalassa toteutettava neuropsykiatrinen valmennus
 - Henkilöstön pitkäkestoinen täydennyskoulutus -> nepsyvalmentajia
 - Autismikuntoutusohjaus kotiin (kouluun) sekä kuntoutukseen (neljä kuntoutusohjaajaa)
 - Omat yksiköt autismi- ja neuropsykiatriselle kuntoutukselle, jossa annetaan määräaikaista sekä intervallikuntoutusta
- ART (Aggression replacement training)
 - toiminnallista harjoittelua; tunne, käyttäytymisen, ajattelun ja arvojen tasolla
- DDP –osaaminen (dyadic developmental psychotherapy), vuorovaikutteinen kehityspsykoterapia, jossa painottuu kiintymyssuhdekeskeisyys
 - PACE-asenne:
 - -> mennään tilanteisiin avoimesti, ei ole ennakkoluuloja/oletuksia
 - -> yhteinen ymmärrys

Perheiden kanssa työskentelyssä tarvittava osaaminen Vaalijalassa (jtk)

- Perheiden kohtaaminen:
 - Mennään ymmärtämään ja auttamaan, ei neuvomaan
 - Asiatuntijakeskeisyyden häivyttäminen -> asioista puhutaan perheen käsitteillä ja tasolla (erityisen tuen tarve)
 - Perheen kohtaaminen, vuorovaikutus, ymmärtäminen
 - Työtä tehdään omalla persoonalla, kaikista ei ole työskentelemään perheiden kanssa
 - Dialogisuus työtöteessä → kasvatuskumppanuuden = kasvatusyhteistyö luominen
- Kuntoutusmuodot: Konsultoiva ja kuntouttava perhetyö (vuodesta 2016) ja perhekuntoutus Pesue (aloitti keväällä 2021)
 - Tuloksina konsultoivan ja kuntouttavan perhetyön kanssa on saatu mm. lapsi ja nuori on pystynyt jäämään kotiin kuntoutusohjauksen avulla, eikä ole tarvittu osastojaksoa, on vahvistettu perheen välistä vuorovaikutusta siten, että perhesuhteet ovat säilyneet tai korjautuneet tai oppilaskodeissa oleville lapsille/nuorille on mahdollistunut useammin perheen tapaamiset ja lapsen/nuoren kotilomien onnistuminen ja lomien pidentyminen ja sitä kautta kotiutuminen.

VAALIJALA

Ihmisyys on asenne.

